

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

נח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה

א. האזהרה "לא ישותו" לבני נח לפי רש"י והרמב"ם

מן הפסוקי "יום ולילה לא ישותו" לומדים בגמרא²: "עכו"ם ששבת חייב מיתה שנאמר: ויום ולילה לא ישותו, ואמר מר, אזהרה שלהן זוהי מיתתן". לאחר מכן מוסיפה הגמרא: "אמר רבינא: אפילו שני בשבת", ורש"י³ מסביר, שרבינא מחדש, שהאזהרה "לא ישותו" אינה חלה רק "בשבת שהוא יום שבתה לישראל, או אחד בשבת ששוכתים בו הנוצרים"⁴, אלא "מנוחה בעלמא קא אסר להו, שלא יבטלו ממלאכה ואפילו יום שאינו בר שבייתה".

אבל מדברי הרמב"ם⁵ נראה, שהאיסור על שביית בני נח "אפילו ביום מימות החול" איננו מפני ש"מנוחה בעלמא קא אסר להו", אלא מפני ש"אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצוות לעצמן מדעתן"⁶. לכן מתקיימת ההלכה "עכו"ם ששבת אפילו ביום מימות החול... חייב מיתה" רק במקרה ש"עשהו לעצמו כמו שבת". מכך מובן, שלשיטת הרמב"ם הכוונה ב"לא ישותו" היא: לבני נח אסור לשמור שבת וכן לנהוג ביום אחר "כמו שבת"⁷.

(1) פרשתנו ת, כב.

(2) סנהדרין נח, ס"ב.

(3) ד"ה אמר רבינא.

(4) כצ"ל (ס' חסרונות הש"ס). ובכס"מ הרמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ט: אפילו שני .. ופרש"י .. בשבת .. לישראל או בע"ש ששוכתים בו הישמעאלים. וצ"ע: (א) דת הישמעאלים התחילה לאחרית חתימת הש"ס. (ב) למה נקט ב"ש"ם שני בשבת. וי"ל.

(5) שם.

(6) ברוב"ו וכס"מ הל' מלכים שם, שגם הרמב"ם סובר כרש"י ש"מנוחה בעלמא קא אסר להו" [אלא שהרדב"ז שם מוסיף, שזו דוקא כשקבע אותו יום לעצמו למנוחה אבל אם בטל ממלאכה במקרה לא מתחייב], אבל לפענ"ד צ"ע, כי מהמשך לשון הרמב"ם "כללו של דבר אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצות כו" מוכח כפירוש היד רמ"ה סנהדרין שם: "והרמב"ם .. מוקים לה בספר משנה תורה בקובע מבת לעצמו שנמצא בודה דת מלכו". וראה גם מאירי סנה' שם: "שאין מניחין אותו לחדש בו ולקבוע יום הג לעצמו לשובת בו מתורת הג" – ככפנים. וראה שקו"ט בעמודת ישראל להל' מלכים שם (ק"ג, סע"ד ואילן).

(7) כי מפשטות לשון הרמב"ם – "עכו"ם ששבת אפילו ביום מימות החול" – מוכח, שהדין ד"אפילו ביום מימות החול"

יש להבין, לפי שיטת הרמב"ם: מהו הקשר בין אזהרה זו לבני נח לבין המשמעות הפשוטה של "לא ישותו", שלא יהיה ביטול והפסק בסדרי העולם – "זרע וקציר... ויום ולילה"?

לפי פירוש רש"י ש"מנוחה בעלמא קא אסר להו שלא יבטלו ממלאכה" מובן הקשר בין שני העניינים: לא יהיה, ולכן אסור שיהיה, שום הפסק ושבייתה. כפי שרש"י בעצמו⁸ מפרש ש"לא ישותו" אינו מתכוון רק לשש העונות – זרע וקציר וכו' – שבהן לא יהיה ביטול והפסק, אלא גם לבני האדם, שגם אצלם לא תהיה שבייתה ממלאכה.

אבל לדעת הרמב"ם, שהאזהרה "לא ישותו" לבני נח איננה על ענין של שבייתה וביטול מלאכה, אלא על קביעת יום מסויים כשבת, קשה: מה הקשר בין אזהרה זו לבין המשמעות הפשוטה של "לא ישותו" לגבי "זרע וקציר...".

ב. דברי המדרש על "גוי ששבת" והשאלות על כך

לימוד זה מ"לא ישותו" מובא גם במדרש⁹ על הפסוק¹⁰ "ראו כי ה' נתן לכם את ה' השבת", ואלה הם דברי המדרש: "לכם נתנה ולא לעכו"ם. מכאן אמרו, אם יבואו עכו"ם וישמרו את השבת – לא דיים שאינן מקבלים שכר, אלא שחייבים מיתה"¹¹, שנאמר: יום ולילה לא ישותו, וכן הוא אומר¹²: ביני ובין בני ישראל... משל למלך יושב ומטרונא

הוא (לא דין בפ"ע, כ"א) פרט בהאיסור דעכו"ם ששבת (ביום השביעי), שנלמד מ"לא ישותו". וראה לקמן הערה 61.

(8) סנהדרין שם ד"ה עכו"ם ששבת. וראה חדא"ג מהרש"א סנהדרין שם (סד"ה עכו"ם ששבת).

(9) שמור"ר פכ"ה, יא. וראה דבר"פ פ"א, כא.

(10) בשלח טז, כט.

(11) כ"ה בשמור"ר שם. וכן הובא בכ"מ בדא"ח (אוה"ת בשלח ע' תרג, תרנה"ו ועוד). אבל בכתוב ליתא תיבת "את".

(12) כן הוא בדפוס וויניצ'ה שס"ג, אמשטרדם תפ"ה, ובכל הדפוסים שראיתי – לבר בהוצאת ראם (ווילנא, תרל"ח). וצילום ממנה) שנשמטו התיבות, אלא שחייבים מיתה" ובה במקומם "וכו'".

(12) תשא לא, יז.

בנפשותינו אמונת חידוש העולם¹⁷ – להאמין שהעולם איננו קדמון ח"ו, אלא נברא עליידי הקדוש-ברוך-הוא, ואם בני נח, לא זו בלבד שאינם חייבים לשמור שבת, אלא אסור להם לשמרה¹⁸ – יוצא, שמונעים¹⁹ מהם את האמונה בחידוש העולם!

ג. המבול – שינוי בשתי בחינות בעולם

כדי להבין זאת, יש להקדים ולהסביר, שבשינוי שנתהווה בעולם לאחר המבול ישנם שני קצוות:

מצד אחד רואים, שלאחר המבול קיבל העולם את ההבטחה, ואת ה"תוקף" של "לא ישבותו", שזהו חידוש לגבי מצב העולם בעת בריאתו, שהרי בעת הבריאה – למרות ש"וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"²⁰ – נברא כל זה באופן שעליידי החטאים יכולה היתה להיות הפסקה של סדרי העולם, כפי שאכן היתה: "וינחם ה' כי עשה... אמחה..."²¹. ואילו לאחר המבול, נשבע הקדוש-ברוך-הוא²² וכתר ברית, שללא תלות בהתנהגות בני האדם, לא יהיה הפסק וביטול בסדרי העולם.

מצד שני מוצאים, שלאחר המבול היתה חולשה בעולם, ולדוגמא, כלשון הרמב"ן²³, "עד המבול היו ימיהם באורך", ומאו המבול "הלכו ימותם הלוך וחסור".

17 חינוך מצוה לאילב.

18 או אפילו לעשות יום מימות החול „כמו שבת“ כנ"ל – אף שג"ז אות על חידוש העולם – ראה יפה תואר לשמו"ר שם.

19 להעיר אשר ממחול (הובא בפרש"י עה"ת בתחלתו): פתח בבראשית משום כ"ל או"ה כ"ל אומרים להם כ"ל מוכח שגם או"ה מאמינים בוה. וצע"ק במו"נ ח"ב פט"ו. וראה סידור ד"ה ששת ימים (רפד, ג), ועוד [שגם חסדי או"ה מעייגים הענין דבריאה יש מאין].

20 בראשית א, לא.

21 בראשית ו, ויז.

22 פרש"י נח ח, כא (וכן הוא בוח"ג רטו, א. וראה זח"א קיד, ב. שבועות לו, א (ובראשית וחדא"ג שם). אוה"ח כאן, ועוד).

23 בראשית ה, ד. וראה פרש"י לך יז, יז. תקו"ז תיקון ע' בסופו.

יושבת כנגדו – העובר ביניהם חייב".

(אמנם, המדרש קושר בין "לא ישבותו" לגבי עכו"ם לבין "ראו כי ה' נתן לכם את השבת", אך אין הכרח שיש כאן מחלוקת עם השי"ס, אלא שהכוונה ב"לכם נתנה ולא לעכו"ם" איננה רק על יום השבת, (השביעי), אלא על ענין השבת – יום של מנוחה – בכל יום שהוא, כדברי הגמרא: "אפילו שני בשבת"¹³).

לפי זה מובן, שלדעת המדרש אינו קיים האיסור של גוי ששבת ב"מנוחה בעלמא... שלא יבטלו ממלאכה", כדעת רש"י, אלא שאסור להם לקיים יום "כמו שבת", כדעת הרמב"ם.

אבל יש הבדל בין שיטת הרמב"ם לבין דעת המדרש: לפי הרמב"ם קיים האיסור לקיים יום "כמו שבת", מפני ש"אין מניחין אותן לחדש בה דת ולעשות מצוות". ואילו לפי המדרש קיים איסור זה מפני שענין השבת נמסר רק לישראל, ולא לבני נח^{13*}.

צריך להבין גם לפי המדרש (בנוסף לשאלה שבסעיף א' על הקשר בין האיסור לשבות לבין "לא ישבותו" כפשוטו): מדוע ענין השבת מושלל כלי"ך מבני נח, עד אשר אסור להם לשבות אפילו ביום אחר. ואדרבה: הענין של "יוכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי..."¹⁴. איננו קשור דוקא לישראל, כמו יציאת מצרים וכדומה, אלא לבריאה כולה¹⁵, ואם כך היתה השבת צריכה להשתייך גם לבני נח¹⁶, והנה ההלכה היא, להיפך, שלבן נח אסור לשבות בשבת!

התמיהה גדולה אף יותר: ישראל נצטוו על שבייתה ממלאכה בשבת, כדי "לקבוע

13 ובפרט שלשון המדרש הוא „מכאן אמרו“, דבפשטות קאי על הסוגיא בסנהדרין שם. וראה אהבת איתן לע"י סנהדרין שם. עץ יוסף לשמו"ר שם.

13* וע"פ המבואר לקמן בהערה 61 (ובשוה"ג שם) – יש לתווך שיטת הרמב"ם והמדרש.

14 בראשית ב, ב.

15 וראה סנהדרין (סה, ב. ב"ר פ"א, ה): סמבטיון יוכיח.

16 ראה גם אוה"ח בראשית (כרך ג) תקיא, ב. יפה תואר וידי משה לשמו"ר שם.

כדי כך שהם יכולים לשקף ולהקרין את הגוונים של אור השמש.

(כך הם הדברים גם ברוחניות: לפני המבול היה העולם "בשפל המדרגה", עד אשר "לא היה שייך ביורו"³¹. ומפני כך היה המבול – "לטהר את הארץ"³² בכדי שיהיה עבודת ה"בירורים"³¹). לפיכך הקשת היא "אות ברית ביני ובין הארץ", כי באמצעותה מתבטאים הטהרה והזיכרון שנתהוו בארץ.

1. קשיים על הנ"ל

יש להבין: הרי המבול "לטהר את הארץ" בא מפני שבדור המבול "ותשחת הארץ... ותמלא הארץ חמס"³³, וכיון ש"גם"³⁴ את העולם נתן בלבם" (של אדם), גרמו חטאי בני האדם לכך שגם העולם נעשה חומרי וגשמי ביותר³⁵, וטומאה זו גרמה לירידת המבול –

ואילו לפי האמור לעיל, שמציאות הקשת נוצרה רק לאחר המבול, כי אז נעשו העננים (והעולם בכלל) זכים יותר – יוצא, שהמבול פעל טהרה לא רק מן הטומאה וההשחתה של דור המבול, אלא הוא נודרך יותר מאשר היה לפני החטאים של דור המבול, ואפילו יותר מאשר היה בתחילת הבריאה (שהרי אז לא היתה קשת, המצביעה על זיכרון העולם, כדלעיל).

2. לאחר המבול – הזדככות העולם מעצמו

והביאור בזה:

בתחילת הבריאה לא היתה שלימות העולם בתכונותיו ומציאותו של העולם עצמו, אלא באופן בריאתו עלידי הקדוש ברוך הוא – עולם על מילואו נברא"³⁶. בריאת העולם

ד. בריאת העולם – בשביל התורה

ההסבר לכך הוא:

העולם נברא בשביל התורה²⁴ (עד כדי תנאי "התנה הקב"ה עם מעשה בראשית... אם יקבלו את תורת²⁵"), וכוונת מתן תורה היא איחוד בין "עליונים" ל"תחתונים"²⁶. לפיכך היו צריכים להיות בעולם "עליונים" ו"תחתונים", כדי שאחר-כך – בשעת מתן תורה, ואף קודם לכן, בתקופת "שני אלפים תורה"²⁷, שבה התחילה ההכנה לתורה – ייווצר האיחוד של שתי דרגות אלו, ש"התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים". ובשתי דרגות אלו בעולם חל שינוי בזמן המבול: לפני המבול היה העולם – בכללות – קיים במצב כפי שהוא מצד "למעלה", ולאחריו – מצד "למטה", כפי שיוסבר להלן.

ה. הקשת – זיכרון העולם

על הפסוק²⁸ "את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ", שואלים המפרשים²⁹: הקשת היא תופעה טבעית, היא נוצרת כאשר קרני השמש משתקפות באופן מסוים מן העננים. ואם כך, כיצד היא יכולה להיות "אות ברית"? והם עונים: תופעה טבעית זו, המצאות קרני השמש והעננים במצב מסוים שבו הקרנים נראות כקשת, ברא הקדוש ברוך הוא לאחר המבול?

לפני המבול היה העולם גשמי יותר, וגם העננים (הנוצרים מ"אד יעלה מן הארץ"³⁰) היו חומריים יותר ולא יכלו לקבל ולהקרין את אור השמש, ולכן לא היתה מציאות של קשת. רק לאחר שהעולם נודרך יותר, נעשו גם העננים זכים ו"עדינים" יותר, פחות עבים וגסים, עד

(24) רש"י ורמב"ן בראשית א, א. וראה ב"ר פ"א, ד.

(25) שבת פח, א. וש"נ.

(26) תנחומא וראא טו. שמ"ד פ"ב, ג.

(27) סנהדרין צו, סע"א. ע"ז ט, א.

(28) פרשתנו ט, יג.

(29) ראה בפרטיות באוה"ת פרשתנו (כרך ג') תרמח, א ואילך.

(30) בראשית ב, ו.

(31) סד"ה את קשתי תרנ"ד. וראה אוה"ת שם תרנב, סע"א ואילך. פלח הרמון פ' נח ד"ה את קשתי פ"ג.

(32) ראה גם תו"א ריש פרשתנו (ת), סע"ג ואילך. י, רע"א.

(33) פרשתנו ו, יא.

(34) קהלת ג, יא. זח"א קצה, ב.

(35) אוה"ת שם.

(36) ראה ב"ר פ"ב, ו. פ"ד, ו.

אשר הרחיקו את העולם מן הבורא ורצונו, לירידה כזו, שהזיכוכ וההתעלות שלו לא היה כליכך אפשרי.

וכאשר בחטאי דור המבול נתקלקל העולם כליכך, עד אשר "ותמלא הארץ חמס", ולא היתה אפשרות מצד העולם עצמו לזיכוכ והתעלות,

(שווהי הסיבה הפנימית^{39*} לכך שתוכחת נח ואזהרתו "הקב"ה מביא עליכם את מי המבול"⁴⁰ לא עוררו את דור המבול לתשובה⁴¹),

או לא היה טעם לקיומו – "וינתחם ה' כי עשה את האדם... ויאמר... אמצחה..." (כי עליידי ירדת העולם והתרחקותו מהקדוש-ברוך-הוא נסתלק ממנו רצון הבורא).

לעומת זאת לאחר המבול, נוצרה בעולם אפשרות של זיכוכ והתעלות העולם מצד עצמו, וגם כאשר הוא שרוי במצב ירוד ביותר, הוא יכול להתעלות (ע"י עבודת התשובה), ולפיכך נכרתה אז הברית של "ולא יכרת כל בשר... ולא יהיה עוד מבול..." – בכל מצב שבו העולם שרוי.

היתה באופן של "על מילואו". אך יכולתו של העולם להגיע מעצמו לזיכוכ נוצרה רק באמצעות המבול³⁷: הקדוש-ברוך-הוא טבע תכונה חדשה בעולם, שהיא ביכולתו להזדכך ולהתעלות מעצמו.

וזהי הסיבה לכך שדוקא אז נתהוותה מציאות הקשת: אמנם, הקשת נוצרת מקרני השמש ומן העננים ביחד, אך היווצרותה תלויה בעיקר בעננים – ולא בקרני השמש בבחינת "שמש הוי" שכשלעצמן הן פשוטות בצבען – שהרי צבעי הקשת נוצרים דוקא באמצעות העננים המתהווים מן האדים שעולים מן הארץ, והאדים העולים מן הארץ מוזככים עד כדי השתקפות אור השמש באמצעותם.

וכיון שהיכולת לזיכוכ הארץ מעצמה נתחדשה לאחר המבול, לכן היה דוקא אז הענין של "את קשתי נתתי בענן": הקדוש-ברוך-הוא טבע בענן (הנוצר מן הארץ) את ענין הקשת, כלומר, שה"אד יעלה מן הארץ", יהיה זך ויראה דרכו אור השמש.

ח. ברית לקיום תמידי של העולם – רק לאחר המבול

לפי האמור לעיל מובן מדוע רצון הקב"ה הראשוני לברוא את העולם (וכן העובדה שבסיום הבריאה "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"²⁰) לא מנע את הגזירה "אמצחה..." כאשר "רבה רעת האדם בארץ", ואילו לאחר המבול כרת הקב"ה ברית, שאפילו יהיה העולם במצב שיביא לידי מחשבה "להביא חשך ואבדון לעולם"³⁸, בכל זאת – "לא יכרת כל בשר..."³⁹:

כאמור לעיל, מפני שהעובדה ש"עולם על מילואו נברא" נבעה מעצם אופן בריאתו על-ידי הבורא, ולא מעצמו, לכן גרמו החטאים,

ט. ה"תוקף" וה"חולשה" שלאחר המבול – מנקודה אחת

לפי האמור מובן, ששני הקצוות שנגרמו לעולם לאחר המבול – מצד אחד ה"תוקף" של "לא ישבותו" ומצד שני "הלכו ימותם הלך וחסור" – אינם סותרים זה לזה, אלא, להיפך, הם נובעים מאותה נקודה אשר נתחדשה לאחר המבול – קיום העולם "מלמטה": לפני המבול היה קיים העולם מצד רצון הבורא, אשר "הפץ חסד הוא". ולאחר חידוש טהרת הארץ עליידי המבול מקיים הקדוש-ברוך-הוא את העולם תמיד מצד הטהרה והזיכוכ שבעולם⁴².

* (39) ראה גם לקמן ע' 97 הערה 59.

(40) סנהדרין קח א"ב. פרש"י פרשתנו ו, יד.

(41) ואף אדה"ר וקין נתעוררו בתשובה ועד שבטלה ע"י הגזירה למטה (ב"ד ספכ"ב) – "ל שוה מצד שייכותם לג"ע (שהרי גם קין נולד בג"ע – פרש"י בראשית ד, א) שלמעלה מן העולם.

(42) אין לזה סתירה ממה שארז"ל (פסחים קיח, א) (דכל) הכ"ו דורות קודם מית גיונו בחסדו של הקב"ה – כי בזה גופא כו"כ דרגות וראה הגסמן לקמן הערה 47.

(37) שלכן לא הותר בשר עד אחרי המבול (סנהדרין נט, ב. פרש"י בראשית א, כט. פרשתנו ט, ג) – ע"ד "ע"ה אסור לאכול בשר" (פסחים מט, ב), "מפני שאינו יכול להעלות את הבשר כו", "כי הבשר מגשם" (לקו"ת בהעלותך לא, ג. לג, ריש ע"ב. וראה שם תצ, לו, ג. ברכה צו, ד. ובכ"מ).

(38) פרש"י פרשתנו ו, יד.

(39) פרשתנו שם, יא.

בעולם, של "עליונים" ו"תחתונים", התבטא בגלוי בלידת יצחק, הראשון שנולד כיהודי, שבניו קבלו את התורה, שעל-ידי כך התבצע בפועל האיחוד בין "עליונים" ל"תחתונים".

יא. ישראל – גילוי החיבור בין עליונים לתחתונים

כדי שישראל יוכלו לחבר את העולם – "תחתונים" – עם הדרגה האלקית הנעלית מהעולם – "עליונים", נברא העולם מלכתחילה באופן שיש בו ענין של שביתה ממלאכת הבריאה.

כפי שאומר רש"י על הפסוק⁴⁸ "ויכל אלקים ביום השביעי": "מה היה העולם חסר מנוחה, באת שבת – באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה" – שמלאכת הבריאה שנעשתה בששת ימי בראשית לא הסתיימה עם בריאת מציאות העולם, אלא על-ידי ה"מנוחה" (העדר מציאות), שנקבעה בו על-ידי השביתה ממלאכת הבריאה⁴⁹.

וכיון שבכל שבוע חוזרים על עצמם הענינים של השבוע הראשון, של שבעת ימי בראשית⁵⁰, לכן מתהווה בעולם בכל שבת ענין של "מנוחה".

יב. "מנוחה" נמשכת באופן גלוי רק בפנימיות העולם

אך כיון שענין המנוחה בשבת נעלה מששת הימים, והבריאה שבהם, מציאות העולם⁵¹, והעולם איננו "כלי" לכך – כמוסבר במספר מקומות⁵² שהשבת היא מעל הזמן, לכן "נמשך" ענין ה"מנוחה" באופן גלוי וניכר רק בפנימיות העולם, ואילו בחיצוניותו אין הבדל

נקודה זו גורמת לשני הקצוות הללו: מצד אחד, נעשה העולם עצמו ראוי לכך שהקדוש-ברוך-הוא, שהוא "לא שנית"⁴³, יקיים אותו, ולכן קיומו הוא באופן של "לא ישובות". מצד שני, עצם העובדה שלאחר המבול מקיים הקדוש-ברוך-הוא את העולם מצדו של העולם, גורמת לקיומו ה"חלש", באופן של "הלכו ימותם הלוך וחסור", בהתאם למגבלות הנבראים, ולא כפי שהיה לפני המבול, כשקיום העולם היה אך ורק מפני חסדו של הקדוש-ברוך-הוא שאז "היו ימיהם באורך", כנאמר ב"תקוני זוהר"⁴⁴, שאריכות הימים נבעה מ"המשכה" והשפעה אלקית מסוג של "ארך אפים" (אריך אנפין).

יג. איחוד שני המצבים, בלידת יצחק

שתי תקופות אלו – התקופה שלפני המבול, כשהעולם היה קיים "מלמעלה", והתקופה שלאחריו, כשהעולם היה קיים "מלמטה" – היו הכנה לתקופה שלישית של "שני אלפים תורה", שבה התחיל, כהכנה למתן תורה, האיחוד בין "עליונים" ו"תחתונים".

זהו ההסבר לכך שאברהם ושרה ילדו את יצחק דוקא לעת זקנתם (אברהם – בן מאה שנה, ושרה – בת תשעים שנה), כי בכך התבטא האיחוד של שתי התקופות הללו. למרות ש"בימי אברהם נתמעטו השנים"⁴⁵, אף יותר מאשר בעשרה דורות שמנח ועד אברהם⁴⁶, מפני שהשפעה האלקית לעולם לא נבעה אז מדרגת "ארך אפים" הנעלית מהעולם, אלא מדרגה שהיא ביחס לדרגת העולמות⁴⁷, אף-על-פי כן הם ילדו את יצחק בעת זקנתם, כפי שהיה כרגיל לפני המבול, האיחוד של שתי התקופות ושני המצבים

(48) בראשית ב, ב.

(49) ראה בארוכה תפארת ישראל (להמהר"ל) פ"מ.

(50) ראה ד"ה ויהי ביום השמיני תש"ד פ"י: שהן ימי ההיקף שתוזרין חלילה. וראה בהנסמן בהערה 52.

(51) ראה שבת ק"ה, סע"א: נחלה בלי מצרים. וראה ב"ד פ"א, ז: "עקב שכתבו בו שמירת שבת .. ירש את העולם שלא במדה".

(52) לקו"ת שה"ש כה, סע"א. אזה"ת שבועות ע' פו. ברכה ע' א'תצ"א. א'תצ"ט. ד"ה ויהי ביום השמיני שם. ובכ"מ.

(43) מלאכי ג, ג. ולהעיר מהמבואר (תו"א עב, ג) בענין מלכות דוד שגלקחה מבחי' כי לא אדם [ובאוה"ת וירא (כרך ד') תשסד, ב: שאין בזה שינוים אני הוי' לא שנית] .. לפי שבחי' דוד היא בחי' מלכות ונענין תחלתן בסופן".

(44) ת"ע בסופו.

(45) פרש"י לך יו, יו.

(46) ראה בהנסמן לעיל הערה 23.

(47) ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 73 והערה 25 שם.

ולפיכך, כאשר בן נח משנה את אופן התנהגותו מבריאטו, מפני שהוא רוצה "ליצור" בעולם את הענין של שבת, הוא חייב מיתה – הוא מאבד את מציאותו, כי זהו ההיפוך מן התכלית שלשמה נברא.⁵⁹

זהו גם ההסבר לכך שהאזהרה על איסור שביתת בני נח בשבת נרמז ב"לא ישבותו" – המדבר, כפשוטו, על שביתה פשוטה מ"זרע וקציר..." ולא על שבת – כי שלילת שביתה מבני נח היא תוצאה של "לא ישבותו" בקשר לשש העונות: כיון שלאחר המבול קבע הקדוש־ברוך־הוא שהעולם יהא בשיא עוצמתו וקיומו החזק, עד לאופן של "לא ישבותו" – לכן⁶⁰ אסור לבני־נח להכניס אל העולם את הענין של שבת⁶¹, הבלתי מוגבל והנעלה מן

(א) ד"אברהם ויצחק זהו רק הכנה לבחי' הווג (דמ"ת) ועיקר הויווג הי' ע"י יעקב כו", עיי"ש.
(59) ראה גם ד"א"ג מדר"ל סנהדרין שם. מגלה עמוקות אופן רמט.

(60) אלא שבוה גופא ב' תקופות: קודם המבול (וציווי „לא ישבותו“) – או עדיין לא נאסר שביתת שבת (אלא שלא נצטוו עלי); לאחר המבול – שנאסרו לשבות ממש"ג „לא ישבותו“ – כי לפני המבול, אף שהעולם לא הי' „כלי לבחי' השבת שלמעלה מן העולם, מ"מ מכיון שעד אז קיים העולם הי' מצד „למעלה“ (כנ"ל בפנים), לכן אין בחי' השבת מושללת מן הבריא; משא"כ לאחר המבול, כשנמשך התוקף ד"לא ישבותו" בהבריא, הרי אז בחי' השבת (לא רק שאינה יכולה להתקבל בעולם, כיון שקיומו מצד ה"למטה" שבו – כ"א שמושללת היא ממנה. (61) וזהו ג"כ מ"ש הרמב"ם (הל' מלכים שם) שהטעם ד"עכר"ם ששבת כו"ו הוא לפי ש"אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצות לעצמן מדעתן כו", ושייכותו ל"לא ישבותו" – כי מצד התוקף ד"לא ישבותו" – תוקף במציאות העולם – נשלל מבני ענין של "דת" ומצוה שלמעלה מן העולם. [ועפ"י המבואר בפנים, שהמנוחה דשבת היא (בגילוי) ענין שלמעלה ממציאות העולם, מובן גם החילוק שבין מצות (ת"ת) ושבת למצות התורה, ש"בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצות התורה כדי לקבל שכר אין מונעין אותו לעשותה כוללתה" (רמב"ם שם הי"ג), משא"כ ת"ת ושבת שאסורים לעשותן כהלכתן בכל ענין (אפי' כדי לקבל שכר)*] – כי ב' מצות אלו, עצם עשייתן

בין שבת לבין ימי החול.⁵³

אצל היהודים, המחברים בין התחתונים לעליונים מתבטא אור השבת בגלוי במציאותם. כידוע, שהנשמה היתירה בשבת משנה גם את טבע הנפש הבהמית (ולכן גם עם־הארץ אינו משקר בשבת⁵⁴), ואפילו בטבע של הגוף⁵⁵ הגשמי.⁵⁶

ואילו בכלל העולם, המוגבל במגבלות של זמן ומקום, הכרוכות ב"תנועה" (ההיפך מ"מנוחה")⁴⁹, אינו יכול להאיר בו בגלוי ענין המנוחה, הקשור לדרגה שמעל לזמן ומקום.⁵⁷

יג. התשובות לשאלות הנ"ל

והי הסיבה לכך שבן נח אינו יכול לשבות בשבת, ואפילו לנהוג "כמו שבת" ביום אחר מימות החול:

כוונת הבריא היא, שהעולם (כולל מין המדבר) היא "חסר מנוחה", שתהיה בו "תנועה" ועשיית מלאכה הקשורים למציאות של זמן ומקום בעולם שנברא בששת ימי בראשית, ושבתך עולם זה יכניסו ישראל את המנוחה בשבת הנעלית ממציאות העולם.⁵⁸

(53) ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 221 (וש"ג), דוח שבשבת הוא עליות חיצוניות העולמות, היינו רק חיצוניות המחשבה, אבל לא בחי' הדיבור עצמה [שלכן ישנן השפעות ביום השבת, מכיון שהן מבחי' הדיבור (משא"כ המן שהוא מבחי' המחשבה)].
(54) ירושלמי דמאי רפ"ד. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 19 הערה 24.

(55) וכמוז"ל שאינו דומה אור פניו של אדם בשבת כו' (בר" פ"א"ב, ב. מכילתא יתרו ועוד. וראה נ"כ שו"ע אה"ע סס"ב סי'א).

(56) „כמו שהעיד ע"ז אחד מן גדולי חכמי הרופאים, שבליל שבת ויומו יש שינוי גדול בדפק שביד הישראל, מחמת הארת אור העונג העצמי דיחידה כו"ו (תו"ח ויקהל תרלב, א).

(57) ולהעיר משבת (ק"ט, א) „תבלין אחד .. ושבת שמו .. כל המשמר שבת כו' ושאינו משמר כו"ו. אבל להעיר מסמבטיון (כנ"ל הערה 15) ועוד (ראה קה"י ע' שבת בתחילתו).

(58) וגם אברהם – התחלת „שני אלפים תורה“, כנ"ל – שמר את השבת (בר" פס"ד, ד. וש"ג. פרש"י תולדות כו, ה. וידוע השקו"ט במפרשים איך הי' מותר לו לשבות). ולהעיר מבי"ד (דלעיל הערה 51): „אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת „בפירוש אלא וישמור משמרת“ – פרש"י שם) .. יעקב שכתוב בו כו"ו – ראה אוד"ח חיי שרה (קכו,

(* שוהו הטעם דב' מצות אלו נאסרו ב"ע „עכו"ם שנטק בתורה .. עכו"ם ששבת כו"ו) – אף שלכאורה נכללין הן „ככלול של דבר אין מניחין אותן כי ולמנחת מצות לעצמן מנדתו כו"ו – כי הן אסורין בכל אופן (משא"כ שאר המצות אסורין רק „באומרו שנצטוו עלי“ (רד"ב י"ט, שם). וראה מאירי שם: „שאין מניחין אותו לחדש בו ולקבוע יום חג .. אבל שאר מצות אין מונעין אותו .. וכן הדין אם נטק בתורה .. ראוי לינעם כו"ו. ולהעיר גם מחדא"ג מדרש"א סנה"ש, שדוקא באלו הב'

המציאות, מפני שזה סותר לעולם⁶², כפי שהוא נובע, כביכול, מ"אני הוי' לא שניתי"⁶³.
(משיחות ש"פ נח תשכ"א, תשכ"ד)

וקיומן מורה על ענין שלמעלה מן העולם, ולכן קיומן אסור לב"ג (גם אם כוונתם היא "כדי לקבל שכר"). ולהעיר ממאירי סנה' שם: שזה נראה כמי שהוא מבני עמנו כו' אבל שאר מצות אין מונעין הימנו כו'].
(62) ראה גם בית האוצר (להר"י ענגל) בתחילתו.

מצוות (תורה ושבת) .. אצל העכו"ם היפך זה לחייב מיתה בעשייתו", לפי שב' מצוות אלו הן מאורסות לישראל, עיי"ש.
- בס' העקדה שער לח בתחלתו). (63) ע"ד המעלה שבהנהגה טבעית (המשך תרס"ו ע' קנו

לזכות

**כ"ק אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ**

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

**יחי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
לְעוֹלָם וָעֶד**

הוספה

בשורת הגאולה

מד.

והדגשה יתירה בכהנ"ל – בנוגע לחשבון-צדק בשבת פרשת נח
בשנה זו:

ובהקדמה – שכיון שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר
סיימו כל עניני העבודה, כולל גם צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים
("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו, הרי, מסקנת החשבון-צדק
(חשבון-צדק דייקא, חשבון אמיתי) שעושים בימינו אלו, היא, שתיכף
ומיד ממש צריכה לבוא הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!
ובפרטיות יותר:

גם כשידע איניש בנפשי מעמדו ומצבו שיש אצלו ענינים הצריכים
תיקון, אין זה בסתירה ח"ו לעדותו של נשיא דורנו שכבר נשלמה הע-
בודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, כי, העבודה דכללות בני-
במשך כל הדורות שצריכה להיות בזמן הגלות כדי לבוא להשלימות
דהגאולה (שתלוי' "במעשינו ועבודתינו (ד) כל זמן משך הגלות"¹ –
נסתיימה ונשלמה, ואין ביאור והסבר כלל על עיכוב הגאולה, ולכן, גם
אם חסר בעבודתו של הפרט במשך הזמן שמתעכבת הגאולה מאיזו סיבה
שתהי', ה"ז ענין פרטי שבודאי צריך לתקנו ולהשלימו, אבל, אין זה גורע
ח"ו בגמר ושלמות "מעשינו ועבודתינו" דכלל ישראל שעומדים מוכנים
להגאולה, וכיון שכן, גם התיקון והשלימות דהפרט היא בנקל יותר,
ומתוך שמחה, בידעו שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית
והשלימה.

. . . ואם הדברים אמורים בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו
בחיים חיותו בעלמא דין, על אחת כמה וכמה לאחרי שעברו כמה

(1) תניא רפל"ז.

עשירות שנים, יותר מארבעים שנה ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"².

ועאכו"כ בשנה זו – ה'תשנ"ב – שהר"ת שלה (לאחרי ובהוספה לשנה שלפני, ה'תנש"א, ה' תהא שנת נפלאות אראנו) "הי' תהא שנת נפלאות בה", ו"נפלאות בכל", "בכל מכל כל"³ (בגמטריא "קבץ"⁴), שכולל כל הענינים כולם (נוסף לכך שהאות ב' היא אות השימוש לכל הענינים), ולכל לראש ובעיקר ה"נפלאות" דהגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁵. . . הרי בודאי ובודאי שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, ועכשיו אין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו!

* * *

כשעושים חשבון-צדק בסיומו של השבוע הראשון לעבודה בעולם בשנת ה'תשנ"ב, "הי' תהא שנת נפלאות בה", ובאים למסקנא שאין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו – צריך הדבר להתבטא בתוספת זהירות והידור בקידוש לבנה, "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁶, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא, "דוד מלך ישראל חי וקיים"⁷.

ובפרטיות יותר:

לכל לראש – להזהר ולהשתדל יותר בקידוש לבנה, בבגדים חשו-בים ונאים, ברחוב וברוב עם הדרת מלך⁸, גם באותם מקומות שעד עתה לא הקפידו על זה (לפי שדרים בין הגוים⁹), כולל גם הזהירות בנוגע

(2) תבוא כט, ג.

(3) ראה ב"ב טו, סע"ב ואילך.

(4) ראה חידושי חת"ס שם.

(5) מיכה ז, טו.

(6) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(7) ר"ה כה, א.

(8) פרטי הדינים דקידוש לבנה – ראה בטושו"ע או"ח סתכ"ו, ובנ"כ שם.

(9) ראה מג"א שם סקי"ד.

להזמן דקידוש לבנה – שמצינו בזה חילוקי מנהגים: אחר ג' ימים למולד¹⁰, אחר ז' ימים למולד¹¹, ובמוצאי שבת¹², „אם ליל מוצאי שבת הוא קודם ל' בחודש . . אבל אם הוא אח"כ אין ממתניין עד מוצאי שבת, שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן”¹³, ובפרט במדינות שרגיל יותר שהשמים מכוסים בעננים, ובפרט בימות החורף¹⁴ – ונהרא נהרא ופשטי, ובכל מקום ומקום לפי ענינו (ובמקום שיש שאלה וספק יעשו כהוראת רב מורה-הוראה שעל אתר).

ועוד ועיקר – קידוש לבנה מתוך כוונה מיוחדת למהר ולזרוז ולפעול תיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא, ע"י ההוספה בדרישה ובקשה על הגאולה, כסיום וחותם קידוש לבנה: „ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אמן”.

(משיחות ש"פ נח, ד' מרחשון תשנ"ב)

(10) ראה ט"ז שם סק"ג.

(11) שו"ע שם ס"ד. ובסידור אדה"ז „נפ"י הקבלה אין לקדש הלבנה עד אחר ז' ימים למולד” (וראה בארוכה הגהות כ"ק אדנ"ע (בסידור תורה אור רמב, א"ב. ובסידור עם דא"ח שכא, א"ב). שער הכולל פל"ג ס"ב. וש"ג).

(12) שו"ע שם ס"ב.

(13) רמ"א שם.

(14) ראה הגהות כ"ק אדנ"ע ושער הכולל שם, שמטעם זה לא הי' הצ"צ מקפיד (בימות החורף) להמתין עד אחר ז' ימים. אבל פשוט שחילוק בזה באם דרים במדינה ש(כו"כ מ)חדשי החורף אינם מעוננים.

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'
ליום הולדתה השישי לאויוש"ט,
ביום ה' מ"ח ה' תהא שנת פלאות בכל

ולזכות

אחי' חיילי "צבאות השם" מנחם מענדל ושניאור זלמן שיחיו
*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חי' שרה שיחיו צייטלין
* * *

לזכות

מרת רחל תחי' בת הרבנית מרת מאריאשא ע"ה
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
מתוך בריאות הנכונה ולנחת חסידותי מיו"ח שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>